

Stockholm 2026-06-18

Yttrande avseende förslag till ändringar i jordförvärvslagen

Sammanfattning

Bergvik Skog Öst avstyrker förslag 2 i sin helhet. Vi bedömer även att förslag 1, i nuvarande utformning, medför betydande begränsningar som riskerar att försvaga incitamenten för juridiska personer att medverka i naturvårdsarbetet.

För att säkerställa fortsatt frivillig medverkan i reservatsbildning och upprätthålla en ändamålsenlig markbalans krävs att möjligheten till ersättningsmark bibehålls eller att ett fungerande system för bytesmark utvecklas.

Synpunkter på utredningens förslag

Övergripande

Möjligheten att förvärva ersättningsmark i samband med avstående för naturvårdsändamål utgör ett centralt incitament för juridiska personer att medverka i bildandet av skyddade områden.

Begränsningar av denna möjlighet riskerar att påverka både viljan och förutsättningarna att delta i sådana processer.

En minskad tillgång till ersättningsmark innebär i praktiken att markinnehavet successivt reduceras vid fortsatta reservatsbildningar. Monetär ersättning utgör inte ett likvärdigt alternativ, då den inte fullt ut kompenserar för förlust av produktiv mark, långsiktiga värden och strategiska möjligheter i markinnehavet.

Förslag 2

Förslag 2 bör avslås. Förslaget innebär i praktiken att möjligheten att använda avståenden för naturvårdsändamål som grund för förvärv av ersättningsmark upphör.

Detta bedöms få följande konsekvenser:

- väsentligt minskade incitament för juridiska personer att medverka i reservatsbildning,
- försämrade möjligheter att upprätthålla en långsiktig markbalans,
- risk för minskad takt i bildandet av formellt skyddade områden.

Förslag 1

Förslag 1 innebär en mindre ingripande förändring, men medför ändå betydande begränsningar. Särskilt följande delar är problematiska:

- borttagandet av möjligheten att beakta framtida avståenden minskar flexibiliteten i processen,
- begränsningen till avståenden av äganderätt snävar in tillämpningsområdet,
- ökat beroende av monetär ersättning riskerar att på sikt minska markinnehavet.
- Förslaget kan därför inte anses utgöra en långsiktigt hållbar lösning utan ytterligare justeringar.

Bytesmark

Vi ser positivt på att möjligheten att använda statligt ägd mark som bytesmark lyfts, även om förslaget inte är färdigutrett.

Ett utvecklat system för bytesmark skulle kunna:

- upprätthålla incitamenten för juridiska personer att bidra till naturvårdsinsatser,
- möjliggöra fortsatt reservatsbildning utan att urholka markinnehavet,
- bidra till en mer balanserad utveckling av statens och privata aktörers markinnehav.

Vi bedömer att detta är en central fråga för den fortsatta beredningen.

Tillägg avseende tidsfrist för återanskaffning av ersättningsmark

Vi noterar att utredningen redovisar ett kompletterande, men inte vidareutvecklat, förslag om att utöka tidsfristen för återanskaffning av ersättningsmark från fem till tio år.

Vi ser positivt på en sådan förändring. Tillgången på lämpliga skogsfastigheter är i många fall begränsad, särskilt på regionala marknader, vilket gör det utmanande att inom nuvarande tidsfrist identifiera och genomföra förvärv som är ändamålsenliga ur ett långsiktigt förvaltningsperspektiv.

En förlängd tidsfrist skulle:

- förbättra möjligheten att hitta mark med rätt kvalitet och lokalisering,
- minska risken för att aktörer tvingas genomföra mindre väl avvägda förvärv,
- bidra till att upprätthålla markbalansen över tid.

Mot denna bakgrund anser vi att en förlängning av tidsfristen är en ändamålsenlig och proportionerlig åtgärd, under förutsättning att möjligheten till ersättningsmark i övrigt kvarstår.

Samlad bedömning

Det finns en risk för målkonflikt mellan ambitionen att öka arealen formellt skyddad natur och de föreslagna begränsningarna i möjligheten att erhålla ersättningsmark.

Samtidigt som kraven på att avsätta mark för naturvård förväntas öka, riskerar förslagen att försämra förutsättningarna för frivillig medverkan.

Mot denna bakgrund bedömer vi att:

- möjligheten till ersättningsmark bör värnas, eller
- ett väl fungerande och tillräckligt omfattande system för bytesmark bör etableras.

Slutsats

Vi anser att:

- förslag 2 bör avslås,
- förslag 1 behöver omarbetas,
- frågan om bytesmark bör utvecklas vidare och ges en central roll i det fortsatta arbetet.
- tidsfristen för återanskaffning av ersättningsmark bör förlängas.

Nuvarande förslag riskerar annars att minska frivilligheten i naturvårdsarbetet och motverka möjligheterna att uppnå nationella och EU-relaterade mål för skydd av natur.
